

Prediking over de bergrede- II

- Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden -

Liturgie:

Ps. 113:4

Ps. 42: 2,3,5

Schriftlezing Jesaja 61

Ps. 119: 25

Ps. 34 : 9, 11

Ps. 42 : 7

Gemeente,

De vorige keer hebben wij een begin mogen maken met de behandeling van de Bergrede. Wij zagen dat de Bergrede, hoewel vaak misbruikt, een nadere uitleg is van de oorspronkelijke zin van de wet Gods: God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf. Dat besef is overwoekerd. De wet is niet afgeschaft, maar vervuld. De wet is niet los van het kruis, maar is er vol van. De wet is niet los van de Heere Jezus Zelf, maar nauw aan Hem verbonden. Nu volgt vandaag de tweede zaligspreking: 'Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden'. Of, zoals Lucas het zegt: 'Zalig gij, die nu weent, want gij zult lachen'.

In de oudheid was er een koning, gemeente, Croesus genaamd, die schatrijk was. Hij kreeg Solon een beroemd wijsgeer op bezoek. Hij heeft hem door al de zalen en schatkamers geleid. Toen stelde hij de vraag: wie is de gelukkigste man? Het antwoord was: niemand o koning kan gelukkig genoemd worden voor zijn dood. Een wijs antwoord. Solon hield rekening met de onbestendigheid van alle aardse schatten en met het bedrieglijk karakter van de schijn. Zover rijkt de wijsheid van de mens aan deze zijde van het graf. Maar anders spreekt de Heere Jezus. Hier worden met zekerheid mensen gelukkig geprezen voor hun dood. Immers hier wordt zalig genoemd 'de armen van geest' en nu 'zalig die treuren'. Solon zou deze mensen zeker niet gelukkig achten. Maar de Heere Jezus wel. Ook dan gemeente, wanneer wij door genade hebben leren buigen voor het Woord Gods, is dit een spreuk met een wonderlijk woord. Immers zodra wij het Nieuwe Testament opslaan lezen wij: 'Ziet ik verkondig U grote blijdschap, die het gehele volk aan gaat, namelijk dat U heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere in de stad Davids'. En niet zodra deze Vreugdeverwekker zelf op aarde rondgaat, of Hij zegt: Zalig, die lachen? Nee, Hij zegt: zalig die treuren, want zij zullen vertroost worden.

Hoe is dat te rijmen: grote blijdschap *én* treuren? Wij kunnen voor het gemak wel een van beiden afsnijden en dan bij voorkeur gaan spreken over de vreugde en de rest als klagend christendom op de vuilnishoop werpen. Of ook zeggen: het christenzijn bestaat alleen in het treuren en de rest als een vrolijk christendom op de ashoop werpen. Dat is gemakkelijkste en de rampzaligste manier waarmee mensen soms ook in de kerk omgaan zonder af te dalen tot de wortel van de Heilige Schrift en de diepe zin van dit wonderspreukig woord te verstaan.

Er staat gemeente: 'Zie ik verkondig u grote blijdschap' en tegelijk staat er ook: 'Zalig die treuren' Wee, u die nu lacht. Zalig die nu weent, want gij zult lachen. En toch gemeente sluit dit elkaar niet uit, maar in. Want Gods Woord is één en ongebroken. Het is met en door dezelfde Geest doorademt. Het is van de ene en dezelfde God afkomstig. 'Zalig die treuren'. Moeten wij hier iets bijvoegen? Staat het zo niet te alleen? Moeten wij dit Woord niet tegen allerlei misverstand beschermen? Moeten wij er niet bijvoegen, over hun zonden om daarmee te kennen te geven dat wat in al het treuren, treuren is? Nee, gemeente dat doen wij niet! Wij laten staan wat er staat: 'zalig die treuren'. Wonderlijk woord: zalig, of geluk. Vraag het onze jonge mensen, die in de bloei van hun jaren staan. Vraag wie zij de gelukkigste mensen vinden. Dan zullen zij u zeker niet brengen bij mensen die treuren. Wie denkt er in deze tijd van hoog junctuur en vakantie er eigenlijk aan, dat die mensen gelukkig zijn, die treuren. Geef maar eens eerlijk antwoord, jongens en meisjes. Stond er nog dat die mensen zalig worden in de toekomst? Nu ja, wie kan dat eigenlijk controleren? Maar de Heere Jezus spreekt hier in het *nu* dat zij zalig zijn. Dat is het hem juist! En om het nu helemaal wonderlijk voor ons te maken staat er in de grondtekst een woord, dat alle misverstand buitensluit: Juist *zij* zullen vertroost worden! Alleen zij!

Wat is dat dan voor een treuren? Laten wij eerst vragen wat het *niet* is. Niet zij, op grond van het Woord Gods, die de boze dag verre voor zich uitduwen Niet die wijn uit de schalen drinken. Niet zij die zichzelf zalven met de voortreffelijkste olie. Ook zij niet die zich niet bekommeren over de verbreking van Jozef. Verstaat u, dat alles wat mensen is, alles wat zondaar heet, hiertegen opkomt. Immers daar is het geluk, waar een mens fier en vrij rondstapt, waar het gezicht straalt van vreugde, waar de veerkracht in de stap zich openbaart, waar men de zorgen weet weg te dartelen en zo nodig weg te dansen, en vooral weg te drinken. Schep vreugde in het leven. Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij misschien. Alles wat mensen is, alles wat zondaar is, is genegen tot deze gedachte. Maar hoor, daar weerklinkt de stem van de Heere Jezus in ons midden: 'Wee u, die nu lacht, want gij zult treuren en wenen'. En omgekeerd: 'Zalig, die nu weent, want gij zult lachen'. Ja, gemeente laten wij voor alle dingen aanschouwen, de totale *omkering* van al onze gedachten en laten wij de ergernissen van het Evangelie op geen enkele wijze wegdoen. Laat ze staan. Het is de dwaasheid van het Woord Gods, waarvan wij niets af en ook niets willen toedoen. 'Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten en Mijn wegen zijn niet uw wegen'.

Is dan het lachen uit de boze? Heeft God dan ook niet de lach geschapen? Bestaat dan het ware christendom hierin, dat de mens met een gebogen rug over de aarde gaat en almaar weent en treurt? Staat er niet in de Bijbel, dat de Heere Zelf eenmaal zal lachen? Is de lach, de brede glimlach soms niet bevrijdend over al het bespottelijke dat er op deze aarde gebeurt? Ongetwijfeld! Maar de Prediker had al tot het lachen gezegd: 'Gij zijt onzinnig, en het treuren is beter dan het lachen. Want door de droefheid wordt het aangezicht gebeterd'. Zoals het gezicht bij de huichelaar en de spotter een masker is om te verbergen wat er innerlijk in hem omgaat, zo gebeurt het meermalen, dat het gelaat een weerspiegeling is van het aangegrepen zijn van de waarheid Gods in de ziel. Dat betekent niet, dat het lachen en de vreugde ontbreekt, maar wel dat het iets van die bovenaardse glans heeft, waaruit blijkt het woord van Salomo: 'Door de droefheid van het aangezicht wordt het hart gebeterd'. Daarom is het geen treuren. Wanneer iemand door ramp op ramp wordt bezwaard en vloekt tegen God en zijn Koning. Dan ontbreekt er juist het verbroken en verslagen hart.

Ook is het geen treuren, wanneer Achitofel heengaat. Wanneer hij zijn zin niet kan krijgen en ook niet wanneer Saul geen antwoord meer van de Heere kan krijgen en naar de tovenares van Endor loopt. Nee, de Bijbel laat ons zien, dat er *tweeërlei* treuren is. Het ene is in de richting van de wereld. Want de droefheid naar de wereld, is die zich werelds gedraagt en uit en zich beweegt in de richting van deze wereld. Het karakter van een wereldse droefheid openbaart en werkt de dood. Maar de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid. Daarom valt er Schrift met Schrift vergelijkend zulk een onderscheid te maken tussen droefheid en droefheid. Zou dat dan een droefheid zijn wanneer een mens smart heeft wanneer hij door ziekte of ouderdom of armoede zijn zondig leven niet op de oude voet kan voort zetten? 'Ook in het huilen op de legers', zegt Hosea, 'roepen zij niet naar Mij, maar zij roepen om hun koren en hun most'. Deze droefheid groeit op de wortel van de onwaarheid. Het hart wordt er niet door veranderd en gebeterd. Zie het aan de verloren zoon. Wanneer hij bij de trog der zwijnen zou geroepen en geklaagd hebben over het grote gebrek, dan zou de onwaarachtigheid en de blindheid en de leugen nog de heerschappij gevoerd hebben. Maar zie gemeente, hij komt tot zichzelf en tot het ware treuren. Toen werd hij gelukkig. Kunnen jullie dat begrijpen jonge mensen, dat de verloren zoon alleen maar verloren was, zolang hij feest vierde en lachte en dat hij alleen maar gelukkig was, tot hij tot zichzelf kwam en ging treuren? Ja, wie begrijpt dat van de ouderen?

Nee, gemeente dat is geen treuren, wanneer ik alleen maar klaag over de vrucht en niet over de wortel, die ik zelf geplant heb. En over alles waar u in uw leven treurt, mag u dit bedenken. Ook al bent u dat niet bewust. Ook al bent u er nu nog blind voor. Zegt de Heere niet bij Jeremia: 'Doet gij u dit niet u zelve aan, doordien gij de Heere uwe God verlaat'. Dan is het tevergeefs dat wij het zoeken hier en daar, want de Heere zegt: 'uw boosheid zal u kastijden, en uw afkeringen zullen u straffen. Weet dan en ziet dat het kwaad en bitter is dat gij den Heere uwe God verlaat, en Mijn vreze niet bij u is, spreekt de Heere der heerscharen'. Dat alles is het niet, maar wat is het ware treuren dan wel?

Het *rechte* treuren is daar waar het Woord Gods alles op zijn plaats zet! Waar de duisternis van onze geestelijke onkunde door het doorbrekende licht van de waarheid Gods is verschenen. Daar wordt alle leugenachtigheid en alle zelfbedrog doorscheurd en komt er niet een treuren, maar *het treuren*, het enige treuren dat de naam van treuren verdient: Dan treur ik over mijn leed voor het aangezicht Gods. Dan ben ik bedroefd over mijn zonde. Dan doorsteek ik mijzelf. Dan klaagt alles mij aan. Dan is er de wroeging, het zelfverwijt en de zelfveroordeling. Dan is er de droefheid naar God toe. En de droefheid over mijzelf. Over de zonde waarin ik leef. Over de verbreking van de kerk. Dan versta ik het. Ik geef het toe. Dan gaan de Psalmen open, wanneer er getreurd wordt over de droeve stand van de kerk Gods. Dan treur ik over de doodsmacht die over de wereld gekomen is. Dan ben ik bedroefd over de breuk, over de losscheuring van de God des levens. Bedroefd omdat God niet meer ontvangt de eer, de aanbidding en de lofverheffing. Dan ben ik bedroefd over satans werk en woelingen. Dan ben ik bedroefd over de zwarte schaduwen van de geestelijke, de tijdelijke en de eeuwige dood.

Deze droefheid is uit God, naar God en tot God. Dan treuren wij over het verdriet, dat God elke dag van deze wereld heeft. Dan zijn wij bedroefd, waarover God bedroefd is. Want de Heere heeft verdriet van ons elke dag opnieuw. Zegt Hij niet van Zijn volk: 'Veertig jaar heb ik verdriet gehad van dit volk, een volk mij gedurig tergende'. Horen wij niet de smartelijke klacht des Heeren voor de zondvloed, dat het Hem verdriet deed dat Hij de mens gemaakt had. Dan klagen wij daarover waarover God klaagt.

Met dit treuren stemt in, naar het woord van Paulus, de gehele schepping, die roept om de openbaring van de kinderen Gods. Want dan en niet eerder zal alle droefheid worden weggedaan. Verstaan wij iets van dit treuren gemeente? Is ons dit alles vreemd? Dan zullen wij ook de zaligheid van dit woord niet verstaan. Want het 'ziet Ik verkondig U grote blijdschap...' slaat aan in een hart dat deze droefheid kent. Immers wie waren het die wezenlijk en echt blij waren met de boodschap des heils in de dagen van Christus' geboorte? Dat waren de mensen, die de vertroosting Israëls verwachtten. 'Zalig die treuren'. Hoor bedroefden in ons midden: *Jezus* zegt het! Uit Zijn mond weerklinkt dit Woord 'zalig'! En zalig is vol van God. U hebt God! U hebt de volle zaligheid! Waar, zegt u? Hier in dit Zijn Woord! Juist omdat u het niet en zo moeilijk geloven kunt, zegt *Hij* het u! Hij die de Weg, de Waarheid en het Leven is. Hij op Wiens lippen nooit bedrog geweest is. Hij die nooit iemand heeft bedrogen, Hij de Borg voor God spreekt de waarheid.

Juist zij die veraf staan van dit woord der zaligheid worden naderbij gehaald. Juist zij die dag en nacht met hun ongeloof te kampen hebben, worden zalig! 'Want zij zullen vertroost worden'. Deze zaligspreking sluit aan op het voorgaande! De vorige keer ging het over 'armen van geest, want hunner is het Koninkrijk der hemelen'. Nu: zij zullen vertroost worden. Het gaat niet om allerlei mensentypen. Bijvoorbeeld: de een is arm en de ander is treurend. Nee, zij zijn het allen tegelijk, maar telkens weer van een andere kant. Het nieuwe volk, dat Jezus zalig spreekt is arm, treurend en hongerend.

'Want zij zullen vertroost worden'. Wat is troost? Ja, zeg dat zelf maar. Troost van de lente, troost van de kindergen, troost van de muziek, troost van een goed woord. Of een verkwikken van de ziel in deze ellendige wereld. Maar dat is op zijn best een voorbijgaande troost. Dit is *de troost*, dat er Eén is die de oorzaak van onze eeuwige honger en kommer heeft weggenomen! Want het volle gewicht van onze droefheid is onze afval van God in het paradijs. Nooit zijn wij wezenlijk getroost dan wanneer wij weer aan dat hart rusten, waaruit wij gevallen zijn. Hier is de troost in de wortel. Want de Heere Jezus is niet gekomen om wat verdovende middeltjes uit te delen, maar Hij is tot de wortel van onze droefheid afgedaald en is ingegaan tot de oorzaak van al ons treuren en heeft de zaak recht aangevat. Zie Hem afdalen in dit jammerdal. Zie Hem met al de vereisten, die voor een Middelaar nodig waren om de straf te dragen en het leven aan te brengen. Zie Hem Zijn ziel ter aarde neer buigen. Hoor Hem klagen: 'Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe'. Zie Hem Zich overgeven tot in de dood van het kruis. Zie Hem in Zijn vreugde op de Paasmorgen. Zie hier is de Held, die ons weer met God verzoend. Hij de Enige!

En gemeente, Zijn hart keert Zich om in Hem. Want van Hem staat geschreven dat Hij gezonden is om 'al de treurigen te troosten'. Hebt u wel eens een mens ontmoet die zielsbedroefd was? Hebt u wel eens een treurige kunnen troosten? Maar zie hier is er Een die alle treurigen weet te vertroosten! Want Hij richt het oog van alle treurende (ook in ons midden) alleen op Hem. Hij vraagt: zie op Mij! Want Hij redt van de dood. Hij droogt de tranen, de voet van aanstoot. Zie Hem als de Verlosser van deze wereld. Want Hij zal niet rusten totdat alle ergernissen zijn weggedaan. Voordat Hij alle dingen weer bijeen vergaderd heeft met uitwerping van alle machten en duivelen. 'Om alle treurigen te troosten'. 'Om de treurigen Zions te beschikken, dat hun gegeven worde sieraad voor as, vreugde olie voor treurigheid, en het gewaad des lofs voor een benauwde geest. '

Zij *zullen* vertroost worden. Door Wie? Door Hem alleen. Ja, maar Hij ging weg. Hij zond een andere Trooster. Die zal bij U blijven ja, zal in U zijn. Hij betoont zich nu als de God van alle vertroosting, van alle genade. Die ons vertroost met een eeuwige vertroosting. Maar maak van de christelijke religie geen uitreddings-godsdienst, maar veeleer een doorleidings-godsdienst. Want vele psalmdichters en profeten hebben geroepen en kregen geen antwoord. Let op de Psalmen. Bijvoorbeeld Psalm 77. Na langere of kortere tijd kregen zij wel verhooring. Maar het is een belofte die hemel en aarde omvangt, naar de eindtijd, naar de beslissende overwinning van de Heere Jezus Christus voert.

Gemeente, zij zullen! Dat is een scherpe tegenstelling, die wij niet mogen verzwakken. Van Lazarus staat geschreven, dat hij vertroost werd nu. Maar zolang hij leefde lag hij aan de poort van de rijke man. Dat is een beeld. De rijken hadden hun loon al gehad. Daarom werd Lazarus nu getroost en leed de rijke man ontzettende smarten in de vlam. Maar het Koninkrijk Gods dat zal doorbreken is niet alleen een gegeven voor de eindtijd. Het is er ook hier *én* nu! Weliswaar verborgen, weliswaar niet met uiterlijk gewaad, maar binnen in ons. Het is er in de Heilige Geest en in de kracht. En de vertroosting zijn evenzoveel richtingswijzers naar de Trooster Zelf. Want het Evangelie wordt u verkondigd. Wat hier op aarde genoten wordt, is nog maar een voorschot op het ganse kapitaal dat boven wordt bewaard en dat staat door te breken.

Wees voor een ding gewaarschuwd! Leef niet van de vertroosting die *eenmaal* uw ziel vervoerde en vervulde. Maar leef van de God *aller* vertroosting en genade en van dit Zijn Woord! De vertroosting van het Evangelie, die door de bediening van de Heilige Geest in uw ziel zijn afgedaald, zijn niet anders dan afgeleide beekjes van de volle stroom van alle zaligheid die in de Immanuel zijn te vinden. Dat wil zeggen, leeft *heden* van dit Zijn Woord. Leef uit de volheid van de God aller genade. En weet wat het is dat uw enige troost in leven en sterven niet is dat u eens *een keer* vertroost bent geworden, hoe groot dit alles ook moge zijn, maar dat dit uw enige troost in leven en sterven dient te zijn, dat u het eigendom bent van Jezus Christus! O, zie dan op de bron van deze belofte! Want dat is een onuitputtelijke fontein van waaruit al de geestelijk zegeningen u toevloeien. Zie op Hem Zelf. Want Hij zendt ook vandaag nog Zijn Geest uit tot verzegeling. 'Zalig die treuren'!

Zie dan het voorrecht. Zie dan de Heere, Die door Zijn Woord beslag op u wil leggen. Wij leggen geen beslag op Hem, maar Hij op u! O, wanneer een mens daar zo koud en leeg om heen leeft en zegt dat hij er beslag op gelegd heeft. Dan deugt het niet. Jezus legt alleen maar beslag op treurende, die alleen maar *zondaar* zijn! Dat is genade rijk en vrij.

O, die gepastheid van Christus. O, die onwaardigheid van de mens, die zich alleen maar wegwerpt en zich verheugt met een vreugd die alleen uit God is. Zie Hem, Hij is zo gepast! Niets is uit u, het is alles uit Hem! Alle oorzaak is weggenomen. U kon nooit meer tot God komen! Maar zie Hij komt tot u de zonde leggend als op een onbestraffelijk Lam. Hij ging de dood in. En Hij bracht het leven.

Gemeente, wij zijn treurende of wij zijn het niet. Ja zegt er een, kon ik maar een treurende worden! Ach, wat een geknoei! Maar zie eens wanneer er alleen maar een Ezaus-droefheid, een Kains-berouw, een Achabs-bekering in u te vinden is, ga dan de Heere geen voorwaarden stellen. Maar bedenk uw zonden en uw vervloeking! Het is één van tweeën: Of u bent een treurende, of u bent rijk in uzelf! Dan heeft dit woord niets tot u te zeggen! Houd op met uw zelfbeklag! Leer wenen over uzelf en over uw kinderen! U zelfbeklag is misplaatst! En de gevolgen dan van de zonde? Uw gekrenkt eergevoel? Uw dodelijke kwaal, die u in uw lichaam voelt aansluipen? Het verlies dat u leed? Heeft u nooit uw eisen verloren?

Gemeente, misbruik dit troostwoord niet! Weet het wel, dat de hemel geen vergoeding is voor de droefheid op de aarde. Hoe velen worden er niet geslagen en maken het nog erger. Heeft u geen pijn? Daarom is droefheid naar God nodig. Ook dan. Denk aan Elia, denk aan Jona. God neemt ons telkens alles af. Maar dan is het gelukkig: 'Ik dank U Heere dat Gij toornig op mij geweest zijt, maar Uw toorn is afgekeerd, en Gij troost mij'. Dan is er heimwee. En Hij zegt het: 'Ik ga heen om u plaats te bereiden'. Dan wordt vervuld: 'Ziet Mijn knechten zullen juichen van goeder harte, maar gijlieden zult schreeuwen van weedom des harten en van verbreking des geestes zult gij huilen'.

Amen,

G. Boer, Lunteren, juli 1956